

Eierstrategier for aksjeselskap

Vedtatt 9.mai 2019 PS 19/56

Innholdsfortegnelse

Kapittel 1: Innledning	3
1.1 Bakgrunn	3
1.2 Hovedmotiv for eierskap	4
1.3 Bodø kommunes behov og prioriteringer fremover	4
Kapittel 2: Eierstrategier.....	5
2.1 Kriterier for eierskap	5
2.2 Oversikt over selskaper med nøkkelinfo	5
Kapittel 3: Oppsummering	12

Kapittel 1: Innledning

1.1 Bakgrunn

Bodø kommune eier aksjer i 18 selskap hvor Bodø kommunes eierskap antas å utgjøre verdier tilsvarende opp mot 4 mrd kr. Eierstrategier for aksjeselskap har som formål å øke kunnskapen og bevisstheten rundt de eierposisjonene Bodø kommune har. Dokumentet må sees i sammenheng med følgende andre viktige eierstyringsdokument utarbeidet senere år:

- Bodø kommunes eierskapspolitikk, Eierskapsmeldingen 2015
- Eierstrategier og retningslinjer for samhandling mellom kommunale foretak og basisorganisasjonen i Bodø kommune, 2016 – revidert i 2018
- Eierstrategier for IKS'er i Salten

I dette dokumentet uttrykker Bodø kommune hva kommunen vil med eierskapet og de aksjer det er i besittelse av i de ulike selskapene. Kommunen er opptatt av å utøve et aktivt, langsiktig og forutsigbart eierskap der den engasjerer seg. Motiv og formål for de ulike eierposisjonene bør således med jevne mellomrom vurderes. I dette ligger det også å selge seg ut/avvikle selskap dersom opprinnelig formål ikke lenger er tilstede, eventuelt eierskapet ikke lenger er ønskelig.

1.2 Generelt om aksjeselskap

Aksjeselskap er regulert i lov 13.juli 1997 nr. 44 om aksjeselskaper (AS). Aksjeselskap er et selvstendig rettssubjekt og kan ha en eller flere deltakere.

Lovgivningen setter ingen grenser for hvem som kan være deltakere i et AS og er åpen for enkeltpersoner og juridiske personer (selskaper osv). Et særtrekk av AS-formen er at deltakerne ikke er ansvarlig for selskapets forpliktelser.

Selskapet eiere rår ikke fritt over selskapets inntekter og formue, men disponeres av selskapets styre og daglig leder. Ønsker kommunen som eier å ta ut midler av selskapet til å bruke til andre formål, må dette skje etter aksjelovens regler om utdeling av utbytte. Utdeling av utbytte til eierne kan bare foretas etter forslag fra styret og vedtak av generalforsamlingen.

Styret bør sammensettes slik at det kan ivareta aksjonærfellesskapets interesser og selskapets behov for kompetanse, kapasitet og mangfold. Det bør tas hensyn til at styret kan fungere godt som et kollegialt organ. Representanter fra den daglige ledelsen bør ikke være medlem av styret. Dersom slike representanter er styremedlem, bør det begrunnes og få konsekvenser for organiseringen av styrets arbeid, herunder bruk av styreutvalg for å bidra til en mer uavhengig forberedelse av styresaker, jf. punkt styrets arbeid.

Generalforsamlingen velger styrets leder med mindre annet framgår av selskapets vedtekter.

I årsrapporten bør styret opplyse om forhold som kan belyse styremedlemmenes kompetanse og kapasitet samt hvilke styremedlemmer som vurderes som uavhengige.

1.3 Hovedmotiv for eierskap

Ulike motiver for eierskap kan eksistere. I det følgende nevnes 5 motiveringer med bakgrunn i boken Kommunalt eierskap – roller, styring og strategi (Resch – Knudsen 2011). Utover dette vises det også til Eierskapsmeldingen for Bodø kommune 2015 kapittel 3 som drøfter valg av selskapsform:

1) Finansielt motivert

Hovedbegrunnelsen for eierskapet er store muligheter for økonomisk utbytte av innskutt kapital men med en avgrenset risiko i forhold til kommunens totale økonomi. Alternativt at selskapet kan antas å vokse fort og kraftig og således øke sin totale verdi. Et rendyrket finansielt eierskap kjennetegnes ved en ensidig målsetting om å oppnå størst mulig avkastning av den investerte kapitalen. En videreføring av eierskapet vil således avhenge av risikoen og den forventede avkastningen forbundet med investeringen. Aksjonærene vil som regel innta en passiv eierrolle. Et rendyrket industrielt eierskap kjennetegnes derimot av en aktiv eierstyring. Selskapet vil ofte anvendes som et virkemiddel for å sikre lokal kompetanse, næringsutvikling og sysselsetting. Aksjonærene har en bevisst holdning til selskapets organisering, virksomhet, strategi mv. som uttrykkes overfor selskapets ledelse gjennom eierorganet.

2) Politisk motivert

Selskapsdannelser der begrunnelsen for eierskapet er strategiske valg om å posisjonere kommunen eller Bodø regionen.

3) Effektivisering av tjenesteproduksjonen

Økonomisk motivert gjennom at spesialisering og fellesløsninger kan føre til mer effektiv tjenesteproduksjon. Normalt knyttet til økt oppdragsmengde og bedre forvaltning av anleggsmidlene.

4) Samfunnsøkonomisk motivert

Selskapsdannelser motivert og begrunnet ut fra at kommunen gjennom selskapet totalt sett vil oppnå gunstigere resultater eller gjennomføring av oppgaver. Involverer offentlig engasjement og styring. Dette innebærer med andre ord også selskapsdannelser som en del av å være en større samfunnsaktør.

5) Regionalpolitisk posisjonering

Selskapsdannelser motivert og begrunnet i at det styrker regionens muligheter og posisjon til å gjennomføre oppgaver i forhold til andre regioner og nasjonale aktører. Posisjonering for å utløse statlige midler kan også være en del av begrunnelsen.

1.4 Bodø kommunes behov og prioriteringer fremover

I Bodø kommunes eierskapsmelding angis de overordnede prinsipper for eierstyring. Bodø kommune vil med dette styringsdokumentet ha nedfelt skriftlig hvilke motiver og strategier som kommunen spesifikt har for sine eierskap i aksjeselskap. Dette vil kunne gi en bedre oversikt og forståelse for både kommunens administrasjon og de folkevalgte med tanke på eierskapet. Eierstrategier vil også tydeliggjøre kommunens motiver og ønsker ovenfor styrevalgte representanter selv om disse først og fremst reguleres av «Lov om Aksjeselskap» og interne strategiske selskapsdokument.

Kapittel 2: Eierstrategier

2.1 Kriterier for eierskap

En grunnleggende forutsetning for god eierstyring er at eierstrategier formuleres for hvert enkelt selskap. Dette bør gjelde der kommunen er majoritets-eier (> 50 %) og bør vurderes utformet der kommunen har negativ kontroll (>33 %). Eierstrategien skal beskrive hva kommunen vil oppnå som eier av selskapet. Nedenfor nevnes noen kriterier som bør ligge til grunn for vurderingen med hensyn til eierskap:

- Kapitalbinding: hvor stor kapitalbinding er det ønskelig for kommunen å sitte med i de enkelte selskap
- Oppfølging- og investeringsbehov: stort behov for oppfølging vil være ressursdrivende samt at behov for kapitalinnskudd kan være krevende for kommuneøkonomien
- Virksomhetsområdets utvikling og risiko: endringsutsatte bransjer, dårlige framtidsutsikter og høy risikoprofil kan gjøre fortsatt eierskap mindre attraktivt
- Samfunnsmessig betydning: eierskap knyttet til selskaper av stor samfunnsmessig nytte og betydning vil kunne tale for fortsatt kommunalt eierskap
- Lønnsomhet i dag og i framtiden: god lønnsomhet og gode framtidsutsikter vil gjøre fortsatt eierskap attraktivt

2.2 Oversikt over selskaper med nøkkelinfo

Nedenfor gis en oversikt over de selskap hvor Bodø kommune i dag besitter aksjer med nøkkelinfo. Formål er oppgitt i henhold til selskapets formålsparagraf mens strategi for selskapet endelig må godkjennes av Bystyret. Oversikten er utarbeidet med bakgrunn i bokført verdi av innskutt egenkapital (2017). Det gjøres oppmerksom på at verdipennet som oppgis er beheftet med usikkerhet da ingen av selskapene Bodø kommune er eier i er børsnotert.

Bodø Energi AS			
Org nr	Bokført aksjekapital	Eierandel %	
890 892 612	807.689.000	100	

Formål:

Bodø Energi AS har som formål å anskaffe, distribuere og selge energi samt utøve annen virksomhet som naturlig står i forbindelse med dette.

Eierstrategi:

Bodø kommunes eierskap i Bodø Energi AS er et strategisk eierskap av samfunnsmessig betydning, men er også finansielt og industrielt motivert. Disse definisjonene kan imidlertid anses som ytterpunkter. Bodø kommunes motivasjon for eierskapet i Bodø Energi kan følgelig defineres som et balansepunkt mellom finansielt og industrielt eierskap. Bodø kommune forventer et høyt og forutsigbart utbytte fra Bodø Energi. Bodø kommune ønsker samtidig å sikre en kapitalisering av selskapet som muliggjør en langsiktig videreutvikling av selskapet som en lokal vekstmotor.

Bodø energi ansees å kunne spille en viktig rolle i utviklingen av nye smarte Bodø innen området fornybar energi, energieffektivisering og nettkapasitet.

Salten Kraftsamband AS (SKS)		
Org nr	Bokført aksjekapital	Eierandel %
985 592 128	1.571.698.000	40%

Formål:

Selskapets formål er, dels i egen regi og dels gjennom deltagelse i andre selskaper, eie, drifte og bygge kraftverk og overføringsanlegg samt omsetning av kraft, og for øvrig yte tjenester til andre prosjekter innenfor energirelaterte eller andre avledede forretningsområder.

Eierstrategi:

Bodø kommunes eierskap i SKS er et strategisk eierskap av samfunnsmessig betydning, men er også finansielt og industrielt motivert. Disse definisjonene kan imidlertid anses som ytterpunkter. Bodø kommunes motivasjon for eierskapet i SKS kan følgelig defineres som et balansepunkt mellom finansielt og industrielt eierskap. Bodø kommune forventer et høyt og forutsigbart utbytte fra SKS. Bodø kommune ønsker samtidig å sikre en kapitalisering av selskapet som muliggjør en langsiktig videreutvikling av selskapet som en regional vekstmotor. SKS skal bidra til økt verdiskapning gjennom å tilby samfunnsnyttige og kundeorienterte tjenester samt utbygging av effektiv og miljøvennlige energi. Bodø kommune skal være en forutsigbar og langsiktig eier.

Bodø Spektrum AS		
Org nr	Bokført aksjekapital	Eierandel %
946 028 614	47.847.000	100

Formål:

Selskapet skal være eier av idrettsanlegg og næringsarealer. Selskapets virksomhet er utleie og drift av disse som naturlig står i forbindelse med det. Selskapet kan delta i andre selskaper som har sammenheng med dette. Det skal ikke utbetales utbytte fra selskapet.

Eierstrategi:

Strategisk eierskap av samfunnsmessig betydning

Saltens Bilruter AS		
Org nr	Total egenkapital	Eierandel %
915 637 620	144.521.000	41,814

Formål:

Saltens Bilruter AS har til formål å drive rutebiltrafikk og annen forretningsvirksomhet, samt å delta i andre selskaper av lignende art.

Eierstrategi:

Saltens Bilruter AS er mor og eierselskap i Saltens konsernet som har fem operative datterselskap (Nordlandsbuss, Østbø, SB Transport, Stoklands Bilruter og Wiiks Transport). Konsernet leverer tjenester innen persontransport, miljøtjenester og logistikk. Selskapet er ledende innen sine definerte forretningsområder i Nord-Norge.

Bodø kommunes formål med eierskapet i er av hovedsakelig finansiell karakter. I tillegg er konsernet en betydelig arbeidsgiver lokalt, i Salten for øvrig og i Nordland med både kunnskapsbaserte arbeidsplasser og arbeidsplasser for fagarbeidere. Salten Bilruter AS ansees også å kunne spille en rolle i utviklingen av Bodø som logistikk knutepunkt og i utviklingen av nye smarte Bodø innen områder som miljø, logistikk og mobilitet.

Langstranda Næringseiendom AS		
Org nr	Bokført aksjekapital	Eierandel %
914 530 318	23.163.000	33,33

Formål:

Selskapets formål er erverv, utvikling, utleie, drift og salg av fast eiendom, samt det som naturlig står i forbindelse med dette.

Eierstrategi:

Bodø kommune har til hensikt å realisere næringseiendom. Tilrettelegge for næringsutvikling. Selskapet er et trepartssamarbeid mellom Bodø kommune, Nordland Betong og Seabird Næringsutvikling. Selskapet ble stiftet i samarbeid med NFK for å nyttegjøre masser tatt ut ifm tunellgravingen i Bodø Bypakke. Når utfylling av sjøareal på Langstranda er gjennomført og området er klart for byggemodning for næringsformål trer BK ut av selskapet og tar med sin arealandel i hht. innskutt kapital (andel av utbyggingskostnadene).

Tusen hjemmet Bodø AS		
Org nr	Bokført aksjekapital	Eierandel %
999 326 560	123.000	100

Formål:

Selskapets virksomhet er: Eie og forvalte eiendommene Tusen hjemmet Bodø AS, og bidra til å utvikle kultur, og egenaktiviteter for eldre – enkeltvis og for hverandre, samt annet som herved står i forbindelse.

Eierstrategi:

Strategisk eierskap av samfunnsmessig betydning. Bodø kommunes formål med eierskapet i Tusen hjemmet Bodø AS er basert på prioriterte områder som eldre og kultur, frivillig sektor, folkehelse og generasjonssamarbeid. I tillegg administrerer selskapet kommunale verdier i form av anlegg og anleggsmidler. Tusen hjemmet Bodø AS administrerer Tusen hjemmet kultur og Kunnskapsenter som gjennom 22 års drift har stor kompetanse på metodisk jobbing på feltet frivillig sektor, kultur og generasjonssamarbeid.

BOPRO – Bodø Produksjonscenter AS		
Org nr	Bokført aksjekapital	Eierandel %
960 255 518	7.568.000	100

Formål:

Selskapets formål er gjennom produksjon, tjenesteyting og annen virksomhet å skape grunnlag for sysselsetting og kvalifisering av yrkeshemmede i henhold til NAVs retningslinjer og krav til selskapet som tiltaksarrangør. Innenfor rollen som viktig samfunnsaktør skal selskapet i tillegg til å skape muligheter for vekst og utvikling for enkeltindividet, også ha fokus på forretningsmessig utvikling og reell verdiskaping.

Selskapets overskudd skal forbli i bedriften og disponeres til formål som styrker den framtidige virksomhet.

Eierstrategi:

Strategisk eierskap av samfunnsmessig betydning. Bodø Kommunes formål med eierskapet i Bodø Produksjonscenter AS er, i nært samarbeid med NAV, å skape trygge, forutsigbare og varig tilrettelagte arbeidsplasser i kommunen. I denne sammenheng framstår bedriften i dag som en betydelig arbeidsgiver med fokus på høy faglig kompetanse og med et bredt utviklet tilbud av produksjonsarenaer. Bodø Produksjonscenter vil i årene framover inneha en sentral rolle med å utvikle varig tilrettelagte arbeidsplasser for mennesker som faller utenfor det ordinære arbeidsliv. Dette gir livsglede, følelsen av å bidra i samfunnet og er en viktig sosial arena for mange av arbeidstakerne.

Bodø Industri AS		
Org nr	Bokført aksjekapital	Eierandel %
825 072 292	19.674.000	49,2

Formål:

Bodø Industri AS sitt formål er å styrke den enkelte deltakers forutsetninger og muligheter for framtidig arbeid eller utdanning gjennom moderne og variert arbeidspraksis, opplæring og kvalifisering. Selskapet skal bistå med formidling til arbeid eller annen aktivitet som kan gi den enkelte et kvalitetsmessig godt liv.

Eierstrategi:

Strategisk eierskap av samfunnsmessig betydning. Bodø kommunes formål med eierskapet i Bodø Industri er av hovedsakelig strategisk samfunnssosial karakter. Bedriften er en arbeidsgiver lokalt med kunnskapsbaserte arbeidsplasser innen sosial- og helsefeltet. Bodø Industri ansees også å spille en viktig rolle i å forbygge sosiale utgifter og forskjeller, samt å bidra til at personer kommer seg fra trygdeytelser til lønnet arbeid.

Sentrumsterminalen Bodø AS		
Org nr	Bokført aksjekapital	Eierandel %
982 082 234	6.578.000	50

Formål:

Selskapets formål er å sørge for en tilfredsstillende etablering og drift av terminalfunksjoner knyttet til kollektivtrafikk til og fra Bodø innenfor de avtaler og regelverk som er inngått/blir inngått mellom Nordland fylkeskommune, Bodø kommune og trafikkselskapet som benytter terminalen.

Eierstrategi:

Strategisk eierskap av samfunnsmessig betydning

Zahlfjøsen AS			
Org nr	Bokført aksjekapital	Eierandel %	
877 465 772	1.015.000	39	

Formål:

På forretningsmessig grunnlag å drive eller leie lokaler til galleri og andre utstillingsformål, samt utleie av lokaler til lokale selskaper og næringsdrivende, for å fremme lokal næringsutvikling og å skape arbeidsplasser spesielt rettet mot kvinner.

Eierstrategi:

Strategisk eierskap av samfunnsmessig betydning

Kunnskapsparken Bodø AS			
Org nr	Bokført aksjekapital	Eierandel %	
984 047 320	15.164.000	2,53	

Formål:

Bidra til å etablere en arena der næringsliv, FoU-miljø og offentlige aktører samhandler for å stimulere til nyskaping, entreprenørskap og kunnskapsformidling med sikte på økt verdiskaping i eksisterende og nye bedrifter. Selskapet skal representere en nasjonal senterfunksjon for innovasjon og entreprenørskap og bidra til å utvikle og medvirke til å finansiere forsknings- og utviklingsoppgaver. Selskapet skal bidra til formidling av kontakt og kunnskap mellom næringsliv og forsknings- og undervisningsmiljø, og som en del av dette drive veksthus for etablering av nye bedrifter. Selskapet kan delta i næringsvirksomhet knyttet til kommersialisering av forskningsresultater og utvikling av nye bedriftskonsepter.

Eierstrategi:

Kommunen har en liten eierpost – strategisk eierskap av samfunnsmessig betydning.

Bodø Sentrumsforum AS		
Org nr	Bokført aksjekapital	Eierandel %
918 583 548	92.000	50%

Formål:

Jobbe for et levende og attraktivt sentrum ved å bidra til økt kvalitet gjennom å legge til rette for og koordinere aktører innen handel, kultur, servering, tjenesteyting, sosial virksomhet mm. Selskapet skal i tillegg være et samlende og enhetlig organ som fungerer som bindeledd mellom kommune, næringsliv og andre aktører som jobber for og med sentrum.

Selskapet har ikke erverv som formål, skal ikke utbetale eventuelt overskudd som utbytte til eiere og skal være partipolitisk uavhengig. Selskapet finansieres av eiere og næringsliv for øvrig.

Eierstrategi:

Strategisk eierskap av samfunnsmessig betydning. Bodø kommune vil fortsette å bidra til at selskapet kan utvikle seg etter en oppstartsfase og har som mål at selskapet på lang sikt skal klare seg uten årlig driftstilskudd.

Arktisk Filharmoni AS		
Org nr	Bokført aksjekapital	Eierandel %
994387693	16.306.000	50 %

Formål:

Å bygge opp og drive orkestervirksomhet, samt produsere og formidle ballett, dans, opera og musikkteater i landsdelen. Orkestervirksomheten skal være basert på de faste ensemblene Bodø Sinfonietta og Tromsø Kammerorkester.

Eierstrategi:

Strategisk eierskap av samfunnsmessig betydning. Formålet med Bodø kommunes eierskap i Arktisk Filharmoni er først og fremst å bidra til å sikre et godt og profesjonelt symfoniorkestertilbud regionalt. Involveringen i Arktisk Filharmoni er å betrakte som et produksjonsrettet eierskap, der kommunen også ønsker å ta et samfunnsansvar. Selskapet skal, i tillegg til å skape musikkopplevelser av høy kvalitet, samt skape bolyst, også bidra til å utvikle kunstsektoren og kunstnere regionalt. På bakgrunn av dette skal eierskapet også bidra til utvikling av Bodø som vertsby for mennesker med ulik nasjonalitet og kulturell bakgrunn.

AS Industribygg		
Org nr	Bokført aksjekapital	Eierandel %
930 347 485	9.377.000	100

Formål:

Aktiv medvirkning i næringsutviklingsarbeidet i Bodø både gjennom iverksetting av egne prosjekter og deltakelse i prosjekter sammen med andre private og offentlige aktører. Selskapet skal videre forestå driften av egne eiendommer.

Eierstrategi:

Strategisk og finansielt. Selskapet er over mange år brukt som kommunens "verktøy" ved ulike næringsaktivitet i etableringsfasen. I forbindelse med nytt rådhus og prosjektet Ny by, bør det vurderes om selskapet kan benyttes som et strategisk og finansielt verktøy for utvikling av flyplassområdet.

Nordnorsk Reiseliv AS		
Org nr	Bokført aksjekapital	Eierandel %
994 153 862	6.980.000	1,56

Formål:

Etablere og videreutvikle Nord-Norge som et helårs reisemål gjennom utvikling, markedsføring og tilrettelegging for salg av nordnorske reiselivsprodukter til beste for sysselsetting, bosetting og allmenne interesser for øvrig i Nord-Norge. Selskapet driver ikke konkurranse med andre aktører, har ikke erverv til formål og praktiserer ingen utdeling av utbytte til aksjonærer.

Eierstrategi:

Strategisk eierskap av samfunnsmessig betydning

AS Landegode Handel		
Org nr	Bokført aksjekapital	Eierandel %
942 958 099	831.000	30

Formål:

Drive kjøp og salg av dagligvarer samt hva som står i forbindelse hermed, herunder deltagelse med eierandel i andre firmaer tilknyttet samme bransje.

Eierstrategi:

Strategisk eierskap av samfunnsmessig betydning. Kommunens eierandel bidrar til å opprettholde butikktilbud på Landegode, som videre gjør det enklere å kunne bo å leve på Landegode. Øvrige eiere er Maxmat AS og Landegode Fiskarlag AL. Bystyret har vedtatt salg av aksjepost.

Galvano Tia AS			
Org nr	Bokført aksjekapital	Eierandel %	
911 918 269	13.071.000	0,004	

Formål:

På vanlig forretningsmessig basis, å gi brukere som trenger bistand, opplæring og mulighet for arbeidstrening med henblikk på senere overføring til det åpne arbeidsmarked.

Eierstrategi:

Strategisk eierskap av samfunnsmessig betydning. Bystyret har vedtatt salg/overdragelse av aksjepost.

Kapittel 3: Oppsummering

Bodø kommune har de senere år, med mål om å forvalte de verdier den besitter, utferdiget eierstrategier på et overordnet nivå. Ytre rammer for et selskap utformes i første rekke i form av formålsparagrafen. Disse bør så utdypes av eier i form av utferdigelse av eierstrategier. Eierstrategier vil så legge til rette for at selskapenes styrer kan legge opp virksomhets - og forretningsstrategier innenfor dette.

I eierstrategiene søker eier å avklare sitt ståsted i forhold til de ulike selskapene samt definere forventinger. I disse forventingene ligger også det å stille krav der kommunens eierskap er rent finansielt betinget.